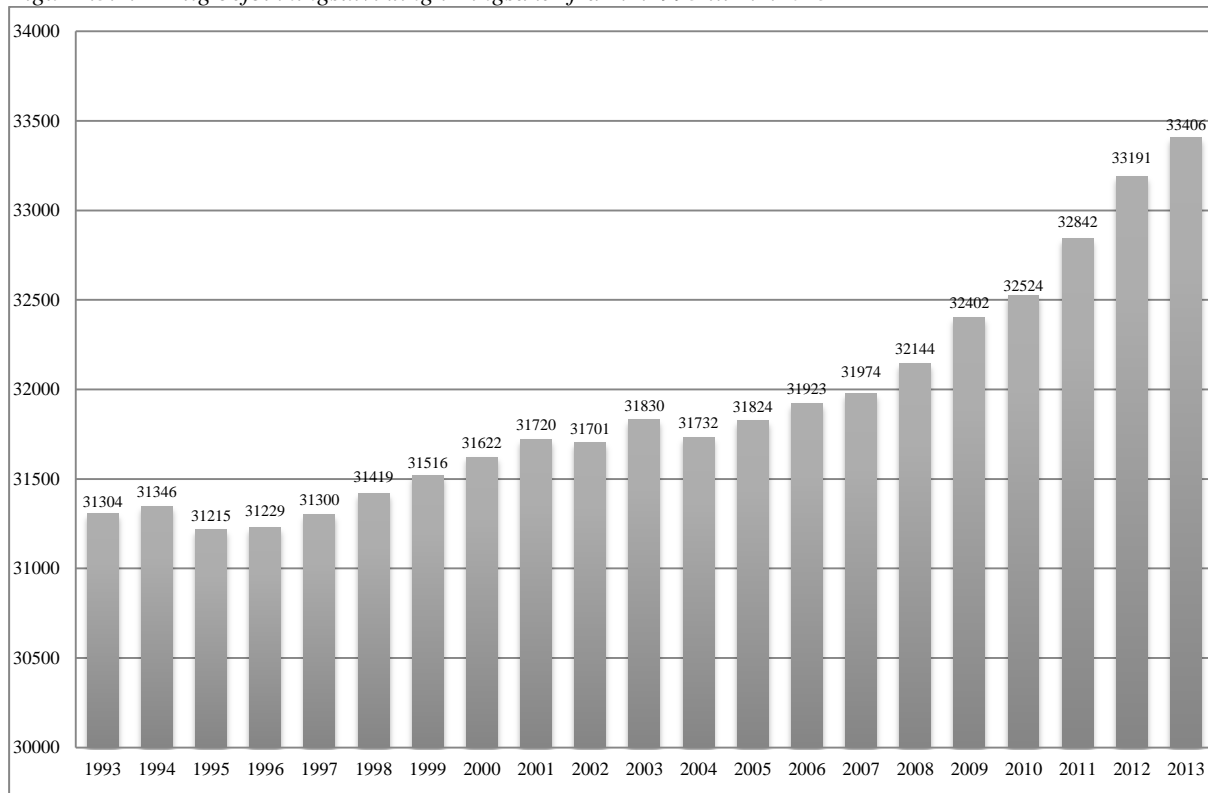

1.3 Befolkningsutvikling

1.3.1 Innbyggertall og befolkningsutvikling

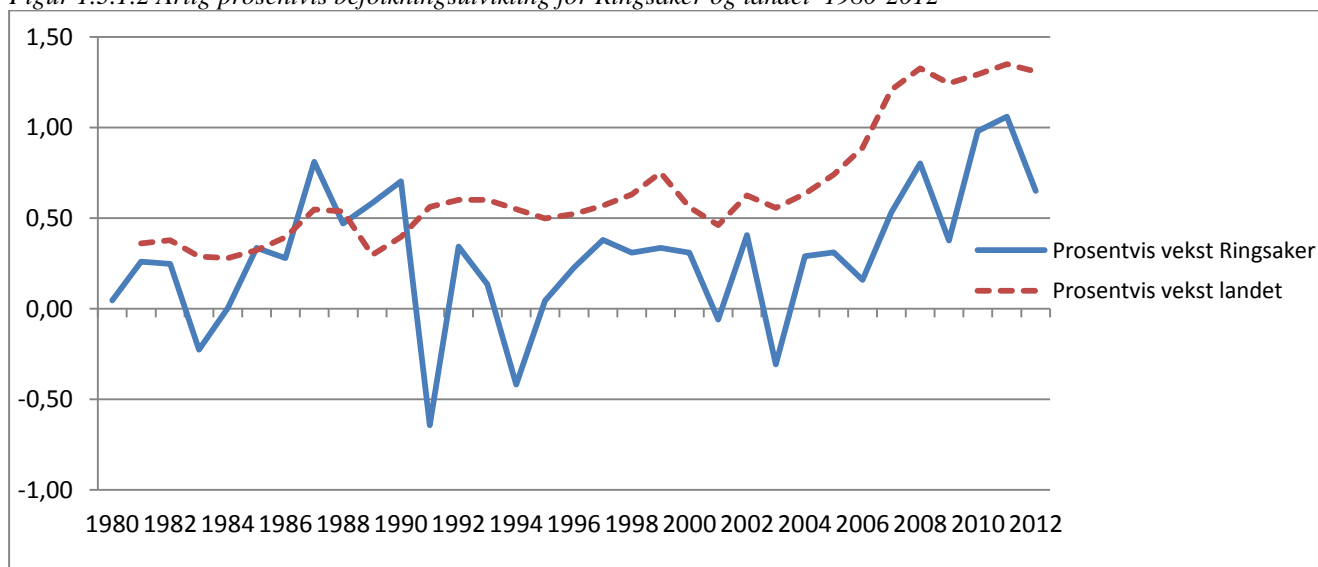
Folketallet i Ringsaker var pr. 1.1.2013 på 33.406. Befolkningsutviklingen fra 1993 er som følger:

Figur 1.3.1.1 Årlig befolkningsutvikling i Ringsaker fra 1.1.1993 til 1.1.2013

Folketallet i Ringsaker var relativt stabilt fra 1993 til 1996. Etter 1996 hadde Ringsaker en beskjeden økning i folketallet årlig frem til 2007 med unntak av 2002 og 2004. Den årlige utviklingen har vært svært positiv fra 2007 frem til 2013, med en markant økning i folketallet.

Figur 1.3.1.2 Årlig prosentvis befolkningsutvikling for Ringsaker og landet 1980-2012

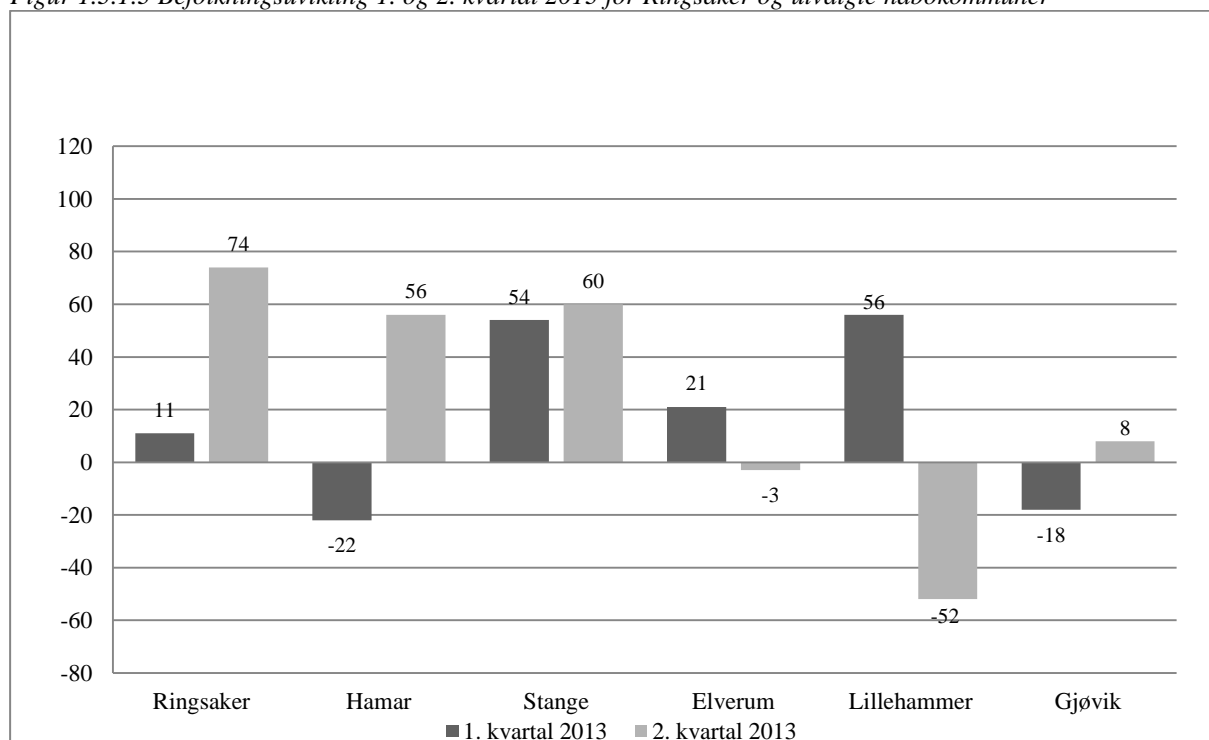
Tabellen over viser prosentvis årlig vekst for Ringsaker og landet som helhet fra 1980 til og med 2012. En ser mye av det samme mønsteret i Ringsaker som i landet for øvrig, selv om befolkningsveksten ikke er like sterk som landsgjennomsnittet. 1980-tallet var en god periode for kommunen, og særlig industrien stod sterkt og genererte mange arbeidsplasser. På 1990-tallet opplevde kommunen klart redusert vekst. Dette hang blant annet sammen med tøffere tider for industrien.

I perioden 2001 til 2004 var det en varierende befolkningsvekst i Ringsaker. I gjennomsnitt økte folketallet med 16 personer i året i denne perioden, men i enkelte år opplevde kommunen en nedgang i folketallet. Fra 2005 til 2011 har Ringsaker hatt en positiv befolkningsutvikling. I gjennomsnitt økte folketallet med snaut 170 innbyggere i året. Befolkningsveksten i kommunen har vært svært god de siste par årene. I 2010 opplevde kommunen en vekst på 318 innbyggere, 2011 var veksten på 349 innbyggere og i 2012 økte innbyggertallet med 215. I 2. kvartal 2013 rundet folketallet i kommunen 33 491, og en nærmer seg arbeidsmålet om 35 000 innbyggere innen 2018.

Befolkningsvekst er helt vesentlig for kommunen. Både for å skape attraktive og livskraftige lokalsamfunn, men også for å sikre kommunens andel av kommunesektorens frie inntekter. Positiv utvikling av innbyggertallet over tid er den fremste indikatoren på om kommunen lykkes med sin visjon om vekst og utvikling.

Ringsaker kommune jobber målrettet for å oppnå landsgjennomsnittelig befolkningsvekst. De viktigste vekstfaktorene er forankret i gjeldende kommuneplan, delplaner og handlingsprogram med økonomiplan. Dette arbeidet har høy prioritet de kommende fire år.

Figur 1.3.1.3 Befolkningsutvikling 1. og 2. kvartal 2013 for Ringsaker og utvalgte nabokommuner

Ringsaker hadde en folketilvekst på 11 personer i 1. kvartal og på 74 personer i 2. kvartal 2013. Til sammen utgjør dette en økning på 85 personer. Kun Stange av kommunene i området hadde en større samlet folkevekst i 1. og 2. kvartal 2013 enn Ringsaker jf. tabellen over.

Tabell 1.3.1.4 Befolkningsendringer for Ringsaker 2012 og 2013 pr. kvartal

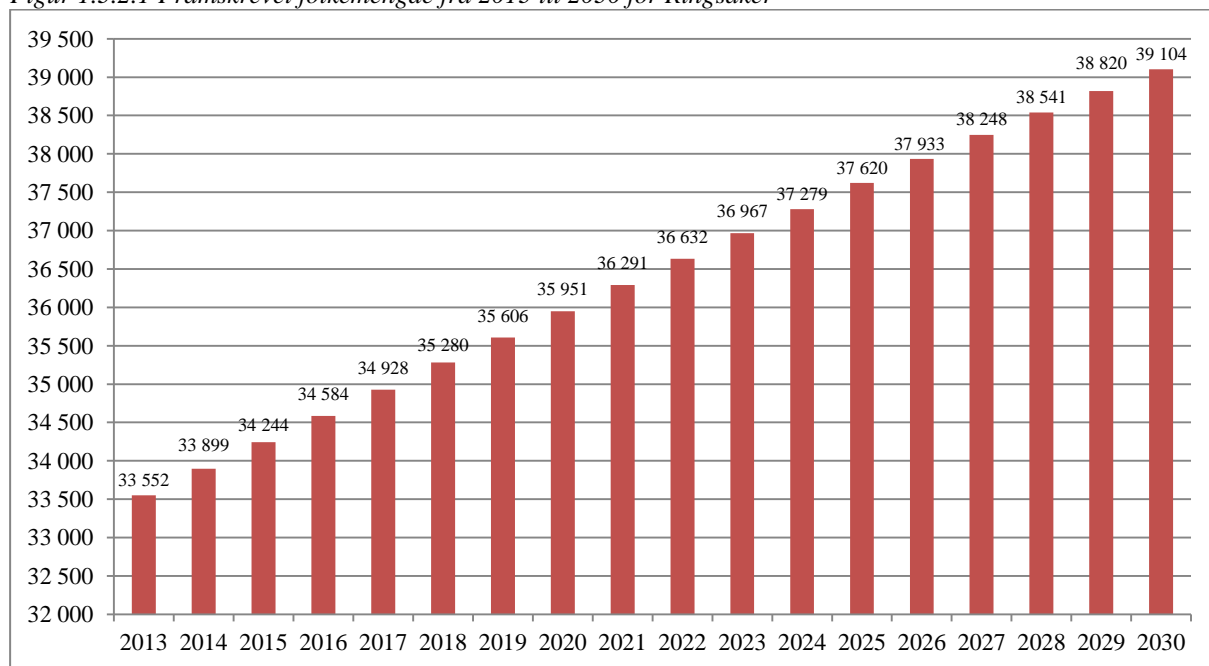
År	2012				2013	
	Kv 1	Kv 2	Kv3	Kv 4	Kv 1	Kv 2
Folketallet ved inngangen av kvartalet	33 191	33 257	33 331	33 330	33 406	33 417
Fødselsoverskudd	-12	4	30	15	10	8
Innvandring	88	44	99	78	67	59
Utvandring	11	14	24	22	14	20
Innflytting, innenlandsk	272	289	339	282	227	277
Fraflytting, innenlandsk	271	249	445	280	279	250
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utv.	78	70	-31	58	1	66
Folketilvekst	66	74	-1	76	11	74
Folketallet ved utgangen av kvartalet	33 257	33 331	33 330	33 406	33 417	33 491

Befolkningsveksten i Ringsaker skyldes i all hovedsak en positiv nettoinnflytting. Flyttestrømmen inn og ut av kommunen er stor, og det er viktig å jobbe for å beholde de som bor her samtidig som en jobber for å få flere til å flytte hit. Det er positivt at en stort sett alle kvartal ser et fødselsoverskudd.

1.3.2 Aktuelle befolkningsprognoser

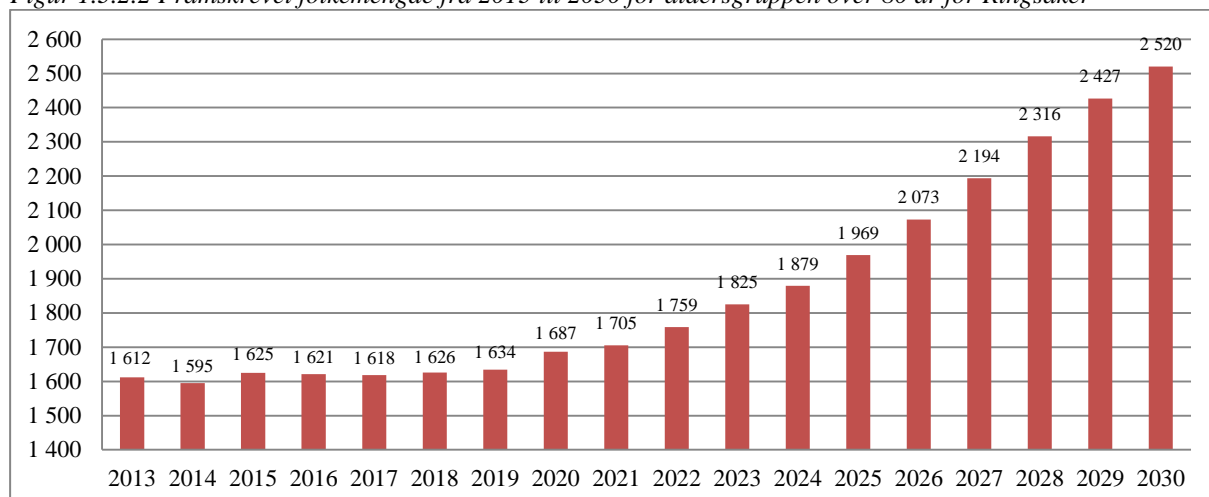
Befolkningsprognoser dannes med grunnlag i en gitt faktisk befolknings situasjon, kombinert med valg av forutsetninger for fruktbarhet, dødssannsynlighet samt inn- og utflyttinger.

Figur 1.3.2.1 Framskrevet folkemengde fra 2013 til 2030 for Ringsaker

Prognosen benyttet i figuren over er benevnt MMMM og er basert på en middels nasjonal vekst.

Figur 1.3.2.2 Framskrevet folkemengde fra 2013 til 2030 for aldersgruppen over 80 år for Ringsaker

Fremskrevet folkemengde (MMMM) i aldersgruppa over 80 år i Ringsaker viser en stabil utvikling frem til 2019. Etter 2019 viser prognosene relativ stor økning i aldersgruppen over 80 år.

Tabell 1.3.2.3 Befolkning etter aldersgrupper 1.1.2011 til 1.1.2013 og 2014 til 2018.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0-5 år	2 237	2 265	2 290	2 327	2 305	2 316	2 355	2 394
6-12 år	2 849	2 803	2 775	2 740	2 812	2 878	2 891	2 902
13-15 år	1 385	1 369	1 352	1 337	1 317	1 250	1 214	1 231
16-19 år	1 854	1 795	1 796	1 821	1 828	1 846	1 833	1 777
20-44 år	10 016	10 131	10 295	10 402	10 441	10 511	10 604	10 701
45-66 år	9 682	9 866	9 939	10 014	10 108	10 185	10 295	10 394
67-79 år	3 243	3 371	3 493	3 663	3 808	3 977	4 118	4 255
80 år eller eldre	1 576	1 591	1 612	1 595	1 625	1 621	1 618	1 626
Sum	32 842	33 191	33 552	33 899	34 244	34 584	34 928	35 280

I perioden 2011 til 2013 var den gjennomsnittlige årlige befolkningsveksten på 355 personer. For 2014 til 2018 viser tabellen en årlig gjennomsnittlig befolkningsvekst på 347 personer. Det er størst vekst i aldersgruppene 20-44 år, 45-66 år og 67-79 år og en nedgang i aldersgruppen 13-15 år.

1.4 Plansystem og budsjettprosess

1.4.1 Kommuneplanen

Innledning

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument som skal gi rammer for utviklingen av kommunesamfunnet og forvaltningen av arealressursene. Kommuneplanen består av en samfunnsdel med et handlingsprogram og en arealdel. Arealdelen er juridisk bindende, mens samfunnsdelen er retningsgivende for kommunens virksomhet. Kommunal planlegging skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Planhorisonten er langsiktig, men skal tas opp til vurdering og eventuelt revideres en gang i løpet av hver valgperiode.

Samfunnsdelen

Kommuneplanens samfunnsdel gjelder for perioden 2006-2010 (2018) og ble vedtatt 27.9.2006. Planen tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon.

Arealdelen

Kommuneplanens arealdel, som gjelder for samme periode som samfunnsdelen, ble vedtatt 27.6.2007, og på grunn av innsigelse til byggeområder, ble planen senere avgjort av Miljøverndepartementet med vedtak 30.6.2008. Arealdelen gjelder for forvaltning av arealer og andre naturressurser og omfatter alt areal i kommunen. Arealdelen består av plankart som fastlegger arealbruken og tilhørende bestemmelser som utfyller og utdyper arealbruken. Retningslinjer gir veiledning om planens intensjoner og holdepunkter for hvordan den skal praktiseres.

Arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel er startet opp og skal gjennomføres i henhold til planprogram vedtatt 11.4.2012, k.sak 36/2012. Viktige tema i planarbeidet er tilrettelegging for utbygging av attraktive byer og tettsteder med gode og mangfoldige boområder, næringsområder og en effektiv infrastruktur. Mjøsnearealer og Ringsakerfjellet skal videreutvikles samtidig med at viktige natur-, kultur-, landbruks- og friluftsområder skal sikres for framtidige generasjoner. Kommuneplanens arealdel legges fram for planutvalget og kommunestyret i november 2013 for påfølgende offentlig ettersyn og planlagt sluttbehandling våren 2014.

Planstrategi

I løpet av det første året i en valgperiode skal det utarbeides og vedtas en kommunal planstrategi. En slik planstrategi er ikke en plan i seg selv, men et hjelpemiddel for kommunen i den langsiktige planleggingen. I dette arbeidet skal det gjøre strategiske valg knyttet til utviklingen av kommunen og det skal tas stilling til hvilke planoppgaver som bør startes opp eller videreføres, for å legge til rette for en positiv utvikling.

Planstrategi for Ringsaker kommune 2012-2016 ble vedtatt av kommunestyret i møtet den 14.11.2012, ved k.sak 99/2012. Planstrategien danner grunnlaget for kommunens planarbeid i inneværende fireårsperiode.

Handlingsprogrammet

Kommuneplanens kortsiktige del (fire år) omfatter samordnet handlingsprogram for sektorenes virksomhet. Kommuneplanens kortsiktige del er for Ringsaker kommunes vedkommende integrert i det årlige budsjett- og økonomiplanarbeidet slik at handlingsprogrammet inngår i budsjettprosessen og synliggjøres i nærværende dokument.

1.4.2 Budsjettets utforming - budsjettprosessen

Årsbudsjettet er hjemlet i kommunelovens § 45. Handlingsprogrammet er hjemlet i plan- og bygningslovens § 11-1, mens økonomiplanarbeidet er hjemlet i kommunelovens § 44. Ut fra hensynet til en mest mulig effektiv planlegging er disse tre dokumentene sett i sammenheng. Utarbeidelsen av

forslaget til budsjett og økonomiplan har skjedd i henhold til bestemmelsene i kommunens gjeldende økonomireglement. De aktuelle bestemmelsene økonomireglementet lyder slik:

§ 3.1 Generelt

I henhold til kommunelovens § 44 skal det årlig vedtas en rullerende økonomiplan som minst omfatter de fire neste budsjettår. I henhold til kommunelovens § 45 skal det årlig vedtas budsjett for det kommende kalenderår.

Ringsaker kommune skal utarbeide årsbudsjett og økonomiplan i en samtidig prosess. Årsbudsjettet skal være identisk med første året i økonomiplanen.

§ 3.2 Vedtak om årsbudsjett og økonomiplan

3.2.1 Hovedbestemmelser om prosessen

Rådmannen gis ansvaret for å utarbeide et helhetlig forslag til økonomiplan og årsbudsjett i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter. Rådmannens forslag til årsbudsjett og økonomiplan skal være offentlig fra det tidspunkt det er avsendt og dermed kan regnes som et utferdiget dokument.

Formannskapet skal etter kommunelovens §§ 44 og 45 utarbeide innstilling til kommunestyret om henholdsvis økonomiplan og årsbudsjett i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter.

Kommunestyret skal etter kommunelovens §§ 44 og 45 fatte vedtak om henholdsvis økonomiplan og årsbudsjett i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven med tilhørende forskrifter.

3.2.2 Fremdriftsplan og nærmere opplegg for prosessen

Formannskapet gis myndighet til å bestemme fremdrift og nærmere opplegg for de årlige budsjett- og økonomiplanprosesser innenfor hovedbestemmelsene i punkt 3.2.1.

3.2.3 Kommunestyrets vedtak om årsbudsjettet

I henhold til kommuneloven § 46 skal årsbudsjettet omfatte hele kommunens virksomhet, være realistisk og settes opp på en oversiktlig måte. Det skal i tilknytning til budsjettvedtaket angis mål og premisser i den grad det er nødvendig for å klargjøre hva kommunestyret ønsker å oppnå med de ulike bevilgningene.

Kommunestyrets vedtak om driftsbudsjettet følger nettobudsjetteringsprinsippet og skal hva gjelder forskriftens budsjettskjema 1 B som minimum spesifiseres på hovedartsgruppe (1 siffer) for hvert virksomhetsområde (2 siffer). Forskriftens budsjettskjema 1 A inneholdende inntektssiden mv spesifiseres som angitt i forskriften.

Kommunestyrets vedtak om investeringsbudsjettet følger nettobudsjetteringsprinsippet og skal hva gjelder forskriftens budsjettskjema 2 B som minimum spesifiseres på hovedartsgruppe (1 siffer) for hvert prosjekt (5 siffer) for hvert virksomhetsområde (2 siffer). Forskriftens budsjettskjema 2 A inneholdende inntektssiden mv spesifiseres som angitt i forskriften.

Kommunal- og regionaldepartementets veileder for budsjettering av investeringer setter krav om at:

- Investeringsbudsjettet er ettårig og ikke årsuavhengig.
- Årsbudsjettet er bindende for underordnede organer og årlige bevilgninger er nødvendig for å kunne pådra kommunen utgifter i budsjettåret. Investeringsbudsjettet må reguleres ved behov for å tilfredsstille krav til balanse, realisme mv.
- Begrepet udekket/udisponert er differansen mellom samlet tilgang og samlet bruk av midler i året og finansiering av dette gjennom budsjettskjema 2A og 2B slik kommunestyret har vedtatt.

Investeringsprosjekter som vil gå over flere budsjettår tas inn i investeringsbudsjettet kun med den del av utgiftene som forventes i det aktuelle budsjettåret og at resterende del av utgiftene tas inn i de påfølgende års budsjetter, i takt med prosjektets fremdrift. Dersom det skjer endringer i budsjettåret som kan få betydning for de inntekter og utgifter som årsbudsjettet bygger på, skal det foretas nødvendige endringer i budsjettet. Endringer av utgifter og inntekter for budsjettåret skal rebudsjetteres i kommende budsjettår.

3.2.4 Økonomiske oversikter til årsbudsjettet

Rådmannen gis ansvaret for å stille opp økonomiske oversikter i samsvar med vedlegg 3 og 4 til forskrift om årsbudsjett.

3.2.5 Kommunestyrets vedtak om økonomiplanen

I henhold til kommuneloven § 44 skal økonomiplanen omfatte hele kommunens virksomhet, være realistisk og settes opp på en oversiktlig måte. Økonomiplanens talldel skal så langt det vurderes som hensiktsmessig, vedtas på samme nivå som årsbudsjettet.

Formannskapet fastsatte i ved f.sak 18/2013 fremdriftsplan for arbeidet med økonomisaker i 2013. Det har vært avholdt dialogkonferanser mellom kommunestyrets medlemmer og enhetsledere 3.4.2013 og rammekonferanse for kommunestyret 4.-5.6.2013. Formannskapet behandlet ved f.sak 117/2013 veiledende rammer for virksomhetsområdene. Formannskapet ble i møte 16.10.2013 orientert om bl.a. statsbudsjettet for 2014 og arbeidet med budsjett 2014 og økonomiplan 2014-2017. Rådmannen har holdt egne orienteringsmøter om budsjettarbeidet for de hovedtillitsvalgte. I tillegg har enhetslederne holdt egne orienteringer for tillitsvalgte innen sine ansvarsområder. Rådmannens forslag til budsjett 2014 og økonomiplan 2014-2017 offentliggjøres 15.11.2013.

1.5 Balansert målstyring (BMS)

1.5.1 Generelt

BMS er sentral informasjon satt i system gjennom styringskort for å forenkle presentasjon og oppfølging av resultater. Betydningen av å ha mange og tydelige mål basert på visjoner, systematisk måling og oppfølging av resultater vektlegges. Fokusområder, indikatorer og resultater blir synliggjort i styringskortet som er et verktøy for overordnet styring, jf. kommunestyrets budsjettvedtak, rådmannens ledelse av administrasjonen og enhetenes oppfølging.

Det er viktig at resultatene gir et godt og representativt bilde av situasjonen på den enkelte enhet. Styringskortene er utarbeidet for å gi målbare resultater knyttet til kommunens visjon ”Ringsaker – vekst og utvikling”. Oppnådde resultater rapporteres til kommunestyret som del av årsberetningen og ved 1. og 2. tertialrapport. Alle resultater knyttet til enhetenes styringskort blir presentert på intranettet i et eget program (Corporater).

Alle enheter har styringskort, og det er den enkelte enhet som har hovedansvaret for å jobbe for måloppnåelse og oppfølging av resultater. Enheter som har resultater under akseptabelt nivå, skal utarbeide tiltak med formål resultatforbedring. For å sikre god resultatoppfølging er det viktig med en løpende styringsdialog mellom rådmannen v/kommunalsjefene og enhetene. God oppfølging av resultater er sentralt og skal vektlegges. Det jobbes kontinuerlig med å forbedre innholdet i styringskortene.

1.5.2 Felles styringskort

Felles styringskort inneholder fokusområder og indikatorer som alle enhetene skal benytte. For hvert av fokusområdene er det underliggende indikatorer. For hver av disse indikatorene er det angitt målemetode/kilde, mål og akseptabelt resultat. Den enkelte resultatenehet har individuelle indikatorer under ”tjenester tilpasset brukernes behov” i tillegg til de som fremkommer i felles styringskort. Enhetene har ansvaret for å fremskaffe og videreformidle resultatene på slike indikatorer.

Samfunn

Formålet med samfunnsperpektivet er å rapportere på overordnede indikatorer i forhold til kommunens visjon om vekst og utvikling. Resultatene registreres årlig og fremkommer av årsberetningen.

Brukere

Enhetene gjennomfører brukerundersøkelser årlig eller annethvert år. Ansvaret for gjennomføringen og analyse ligger på den enkelte enhet, men rådmannens stab bistår enhetene i dette arbeidet.

Indikatoren ”Brukernes tilfredshet med tjenestene” måles gjennom brukerundersøkelsen. Om enhetene ikke har andre mål på kvaliteten på tjenestene, kan de benytte resultater fra brukerundersøkelsen. Enkelte enheter har utarbeid andre kvalitetsmål i tillegg. Indikatorene ”Brukernes tilfredshet med samarbeid og medvirkning” og ”Brukernes tilfredshet med informasjon” måles også gjennom brukerundersøkelsen.

Medarbeidere

Resultater på ”Engasjement og kompetanse” dekkes gjennom både brukerundersøkelsen og medarbeiderundersøkelsen (tidl. kalt motivasjonsmålingen). Resultater på ”Læring og fornyelse” dekkes gjennom medarbeiderundersøkelsen. Medarbeiderundersøkelsen gjennomføres annethvert år.

Organisasjon

På dette fokusområdet blir resultatene på indikatorene under "Arbeidsmiljø" dekket gjennom medarbeiderundersøkelsen og egne registreringer av sykefravær. "Ledelse" blir målt gjennom medarbeiderundersøkelsen og ved en egen indikator (Ledelse) som er et samlet gjennomsnitt av indikatorene som har målnivå 5 og akseptabelt nivå 4 på styringskortet. Det er likevel slik at alle resultater på styringskortet kan knyttes opp mot ledelse.

Økonomi

Avvik i forhold til budsjett er differansen mellom regnskapet og budsjettet regnet i % av budsjettet. I tillegg inneholder styringskortet "Avvik i % årsprognose i forhold til budsjettet". På begge indikatorene på "God økonomistyring" er både mål og akseptabelt avvik at virksomhetsområdet går i null eller har overskudd. Indikatoren gjelder driftsregnskapet før årsoppgjørdisposisjoner.

Felles styringskort 2014

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål	Akseptabelt
Samfunn			
Befolkningsvekst	SSB	300	200
Nye boliger	Egen registrering	150	100
Nye hytter/fritidsboliger	Egen registrering	80	50
Antall arbeidsplasser (vekst i prosent)	SSB	0,6	0,4
Nytt godkjent næringsareal (kvm.)	Egen registrering	35000	30000
Nyetablerte virksomheter	SSB	300	250
Antall miljøsertifiserte bedrifter	Egen registrering	5	2
Brukere			
Tjenester tilpasset brukernes behov			
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Kvaliteten på tjenestene	Ind./brukerundersøkelse	Ind./5,0	Ind./4,0
Dialog med brukerne			
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeidere			
Engasjement og kompetanse			
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Læring og fornyelse			
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Medarbeiderskap (spm: 2,4,18,32)	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Organisasjon			
Arbeidsmiljø			
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	Ind.	Ind.
Ledelse			
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0	4,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0	4,0
Økonomi			
Økonomistyring			
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +	0 % +